

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-163 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-52/1259-322
Karar Tarihi : 4.11.2009

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Hale GÜNDÜZ, Burcu CAN

C. ŞİKÂYET EDEN : .....

20 **D. ŞİKÂYET EDİLEN:** - Kent Kart Ege Elektronik Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
1370 Sk. No:42/304 Montrö/İzmir
- İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Tröleybüs Genel Müdürlüğü
Gazeteci Yazar İsmail Sivri Blv. No:500 35140 Gediz
Buca/İzmir

30 **E. DOSYA KONUSU** : Kent Kart Ege Elektronik Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Ege Elektronik) ile İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı İzmir Elektrik, Su, Havagazı, Otobüs ve Tröleybüs Genel Müdürlüğü (ESHOT) tarafından ... unvanlı işletmeye "Kent Kart Dolum Merkezi" yetkilendirmesinin yapılmaması hususunun 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırılık teşkil ettiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: İlgili elektronik posta mesajında, şikâyetçi tarafından idare olunan Güney Kuruyemiş'in yanında yer alan işletmede kent kart dolum işlemi gerçekleştirilmesine rağmen, şikâyetçiye söz konusu yetkinin verilmediği, bu durumun rekabet açısından önemli bir dezavantaj oluşturduğu ifade edilmiş ve ortaya çıkan mağduriyetin giderilmesi talep edilmiştir.

40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 23.7.2009 ve 24.7.2009 tarihlerinde, 5228 ve 5249 sayılar ile giren başvuru üzerine hazırlanan 7.8.2009 tarih ve 2009-4-163/İİ-09-MG sayılı İlk İnceleme Raporu, 26.08.2009 tarih ve 09-39 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek

09-52/1259-322

olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 09-39-/944-M sayı ile karar verilmiştir.

50 İlgili karar uyarınca düzenlenen 26.10.2009 tarih ve 2009-4-163/ÖA-09-HG sayılı Önaraştırma Raporu aynı tarih, REK.0.08.00.00-110/371 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; şikâyet hakkında 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek olmadığı, şikâyetin reddedilmesi gerektiği görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

60 Ege Elektronik'in Güney Kuruyemiş'in bayilik talebini reddetmesi Kent Kart satımı ve dolumu pazarında veya bayilerin önemli bir çoğunluğunun ana faaliyetini oluşturan hizmetlerin sunumunda rekabetçi bir endişe ortaya çıkarmayacağından, ilgili ürün pazarı ve coğrafi pazar tanımı yapılmamıştır.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

Önaraştırma aşamasında Raportörlerin görüştüğü Kent Kart yetkilisi konuya ilişkin olarak;

70 - Bayilik taleplerinin o bölgedeki halkın dolun merkezi ihtiyacına göre sonuçlandırıldığını; talebi değerlendirirken bayilik talebinde bulunan teşebbüsün bulunduğu yerleşim yerindeki ulaşım yoğunluğuna, toplu taşımayı kullanan, dolayısıyla kent kart talebinde bulunacak müşterilerin yoğunluğuna ilişkin istatistikleri dikkate aldıklarını (bu veriler ESHOT bünyesindeki bir sistemde depolanmaktadır.); ayrıca şirket çalışanlarından bayilik teşkilatı için görevlendirilmiş birkaçının bayiyi yerinde incelediklerini; yukarıda yer verilen veriler dışında teşebbüsün durağa yakınlığı, açılış ve kapanış saatleri gibi kriterlerin bayilik talebinin değerlendirilmesinde dikkate alındığını; tüketici talebinin yeterince yüksek olmadığı durumlarda, bayilik vermenin maliyeti göz önünde bulundurulduğunda her bayilik talebinin olumlu yanıtlanmasının rasyonel olmayacağını;

80 - Teşebbüslerin bayilik talebinin ESHOT'un onayına tabi olduğunu; nitekim ihale şartnamesine göre de bayilik verilmesine ilişkin kararlarının ESHOT'un denetim ve onayına tabi olduğunu; bununla birlikte ESHOT ve İzmir Büyük Şehir Belediyesi'nin belirli bir bölgede ihtiyaç olması halinde ilgili bölgede bayilik verilmesi yönünde talepte bulunabildiklerini;

- İzmir'de hâlihazırda 650 noktada Kent Kart dolun merkezi bulunduğunu, mevcut haliyle bayi sayısının fazla olduğunu; ancak tüketicilerden gelen örneğin Kent Kart bayisinin ihtiyaç duyulduğu halde belirli saatlerde kapalı olduğu yönündeki şikâyetler üzerine geç saatlere kadar açık olan büfe, tekel bayi gibi teşebbüslere yeni bayilikler verilmesinin söz konusu olabildiğini;

90 - Bayilere dolun cihazı verilmesi işleminin satış şeklinde gerçekleşmediğini; Kent Kart tarafından dolun cihazının ilgili teşebbüslere kurulduğunu ve depozito uygulaması yapıldığını; cihazın üretim maliyetinin yanında, bayilere cihazların bakımı ve kart temini hizmeti de verildiğini; Bu durumun kendilerine personel ve araç maliyeti gibi birtakım maliyetler yüklediğini; cihaz bakımının genel olarak bayinin talebi üzerine yapıldığını; ancak bakım sisteminin üçer aylık periyodik bakım şeklinde gerçekleştirilmesinin planlandığını ifade etmiştir.

J. GEREKÇE ve HUKUKİ DAYANAK

100 Şikâyetin konusunu oluşturan Güney Kuruyemiş'in Kent Kart dolun bayisi olma talebinin reddedilmesi eylemi, 4054 sayılı Kanun kapsamında mal/hizmet vermeyi reddetme olarak kabul edilen durumla örtüşmektedir. Genel olarak tüm hukuk düzenlerinde sözleşme serbestisi ilke olarak bulunmaktadır. Ancak rekabet hukuku uygulamasında, bazı hallerde bir teşebbüse sözleşme yapma yükümlülüğü getirilebilmektedir. Mal vermeyi reddetme ve belirli bir faaliyetin yürütülmesi için zorunlu bir unsurun kullanılmasına izin verme de bu haller arasındadır.

110 Mal/hizmet vermeyi reddetme belirli hallerde rekabet ihlali olarak değerlendirilebilmektedir. Bu hallerden birincisi Kanun'un 6. maddesi anlamında hâkim durumda bulunan teşebbüsün süregelen bir ticari ilişki içerisinde bulunduğu müşterisine mal vermeyi durdurmasıdır. İkinci olarak, bir veya daha fazla teşebbüse mal verilirken, ayrımcılık yapmak suretiyle bir başka teşebbüsün talebinin karşılanmamasıdır. Üçüncüsü ise bir mal veya hizmet üretimi için zorunlu bir unsura sahip olan bir teşebbüsün söz konusu unsuru kullanmak suretiyle faaliyette bulunacak bir teşebbüse hizmet sunmayı/mal vermeyi reddetmesidir.

120 Bir teşebbüsün bir başka teşebbüse mal veya hizmet sunmaya zorlanabilmesi için öncelikle mal veya hizmetten faydalanmak isteyen teşebbüslerin, buldukları piyasada faaliyetlerini sürdürmek veya rekabet edebilmek için söz konusu mal veya hizmeti sunabilmenin gerekli olduğunu göstermeleri gerekmektedir. İlgili mal veya hizmeti sunmanın teşebbüs için avantajlı olması yeterli değildir. Bir başka ifade ile o kaynağa sahip olunmadığı halde rakiplere karşı dezavantajlı durumda olmak yeterli olmaz. Benzer şekilde müşteriler gözünde dezavantajlı duruma düşmek de mal veya hizmete sahip olmanın hayati olduğunu göstermek bakımından yetersizdir. Dolayısıyla bir teşebbüsün sahip olduğu yahut ürettiği bir mal veya hizmeti sağlamaya zorlanılabilmesi için ilk şart sunduğu mal veya hizmetin, rakip yahut alt pazardaki teşebbüslerin faaliyetlerinin devamı bakımından gerekli olmasıdır.

130 Öte yandan bir teşebbüsün hizmet vermeyi reddetmesinin 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal niteliği taşıması için öncelikle o teşebbüsün ilgili piyasada hâkim durumda olması gerekmektedir. Daha sonra hâkim durumdaki teşebbüsün ürününün kullanılmasının rakip veya alt pazardaki teşebbüslerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için gerekli olduğu gösterilmeli ve son olarak da ürün

09-52/1259-322

talebinin haklı bir sebep olmadan reddedildiği tespit edilmelidir. Bununla birlikte eğer bir mal veya hizmet talep eden teşebbüsün faaliyetinin devamı için olmazsa olmaz değilse, mal veya hizmet sunmayı reddeden teşebbüsün reddetme eylemi ihlal olarak değerlendirilmeyeceğinden, reddeden teşebbüsün hâkim durumda olup olmadığının değerlendirilmesine ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu çerçevede Ege Elektronik'in ...'in bayilik talebini reddetmesinin ihlal kabul edilmesi için, öncelikle Kent Kart dolumu yapabilmenin ...'in rekabet edebilmesi için gerekli olup olmadığına bakılmalıdır.

140

... tekel ürünleri, kuruyemiş gibi ürünler sunmakta ve gelirlerinin önemli bir kısmı bu ürünlerin satışından elde etmektedir. Kent Kart dolum hizmeti verememek ...'in pazardan çıkmasına veya gelirlerinde önemli bir düşmeye yol açmayacaktır. Dolayısıyla Kent Kart dolum hizmeti ...'in faaliyetinin devamı bakımından hayati olarak kabul edilmeyeceğinden, Ege Elektronik bu hizmetin tek sağlayıcısı olmakla birlikte ...'e hizmet vermeye zorlanılmasını gerektirecek şartlar mevcut değildir.

K. SONUÇ

150

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.